

**ZAVOD ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO
SEKTOR ZA PLANIRANJE DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA**

I N F O R M A C I J A
O INVESTICIJAMA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U
2008. GODINI

Sarajevo, februar, 2010. god.

Direktor:
mr.sci. Fahrudin Đuzo

ZAVOD ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO
www.zavodzpr-sa.ba

Direktor:
mr.sci Fahrudin Đuzo

Koordinacija i obrada:
SEKTOR ZA PLANIRANJE DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA
e-mail: ecc_sektor@zavodzpr-sa.ba

Pomoćnik direktora za planiranje društveno ekonomskog razvoja:
mr. Maida Fetahagić

Šef službe za upravljanje i koordinaciju sredstava razvoja KS:
Ljiljana Misirača, dipl.ecc.

Šef službe za istraživanje i razvoj:
Gordana Memišević, dipl.ecc.

Priprema i obrada:
Rusmir Šetić, dipl. ecc.
Edin Trgo, IT

S A D R Ź A J

UVOD

I ISPLATE ZA INVESTICIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

1. Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja.....5
2. Isplate za investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti.....8

II OSTVARENE INVESTICIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

1. Ostvarene investicije po tehničkoj strukturi.....13
2. Ostvarene investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti..... 15

REZIME

Izvori

Lista tabela

Tabela 1.	Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja Kantona Sarajevo	5
Tabela 2.	Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja Federacije BiH	5
Tabela 3.	Struktura isplata za investicije po osnovnim izvorima finansiranja Kantona Sarajevo i Federacije BiH u %	7
Tabela 4.	Struktura isplata za investicije Kantona Sarajevo i Federacije BiH u 2008. po SKD	8
Tabela 5.	Struktura isplata za investicije Kantona Sarajevo i Federacije BiH u 2007. po SKD	9
Tabela 6.	Isplate za investicije Kantona Sarajevo u 2008.	9
Tabela 7.	Struktura isplata za investicije Kantona Sarajevo u 2008. prema SKD	10
Tabela 8.	Struktura isplata za investicije Kantona Sarajevo prema izvorima i SKD u 2008.	12
Tabela 9.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo	13
Tabela 10.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Federacije BiH	14
Tabela 11.	Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo i Federacije BiH	14
Tabela 12.	Struktura ostvarenih investicija Kantona Sarajevo i Federacije BiH prema SKD u 2008. god	15
Tabela 13.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva Kantona Sarajevo prema SKD po tehničkoj strukturi u 2008.	16
Tabela 14.	Struktura ostvarenih investicija u nova stalna sredstva KS prema SKD u 2008. god.	17
Tabela 15.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva KS prema tehničkoj strukturi u 2008. god.	19

Lista grafova

Graf 1.	Indeksi isplata za investicije 2008./2007.	6
Graf 2.	Učešće isplata za investicije Kantona Sarajevo u FBiH	6
Graf 3.	Struktura isplata ukupnih investicija prema izvorima sredstava u 2008. (%)	7
Graf 4.	Struktura ukupnih isplata za investicije po djelatnosti investitora u 2008. (%)	11
Graf 5.	Učešće ostvarenih investicija Kantona Sarajevo u FBiH	14
Graf 6.	Struktura ukupno ostvarenih investicija prema namjeni ulaganja u KS u 2008. (%)	17
Graf 7.	Tehnička struktura ostvarenih investicija u 2008.	18

Šifarnik Standardne klasifikacije djelatnosti (SKD)

A Poljoprivreda, lov i šumarstvo
 B Ribarstvo
 C Rudarstvo
 D Prerađivačka industrija
 E Snabdijevanje energijom, plinom i vodom
 F Građevinarstvo
 G Trgovina na veliko i malo
 H Ugostiteljstvo
 I Saobraćaj, skladištenje i veze
 J Finansijsko posredovanje
 K Poslovanje nekretninama, poslovne usluge
 L Javna uprava i odbrana
 M Obrazovanje
 N Zdravstvena i socijalna zaštita
 O Ostale javne, društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti

UVOD

U Informaciji o investicijama na području Kantona Sarajevo za 2008. daje se osvrt na isplaćene i ostvarene investicije u Kantonu Sarajevo.

Informacija se, pored uvoda i rezimea, sastoji od dva dijela.

U prvom dijelu daju se podaci o isplatama za investicije prema izvorima finansiranja za 2008. i za prethodnu godinu, i to za Kanton Sarajevo i za Federaciju BiH. U ovom dijelu data je i struktura isplaćenih investicija prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti (SKD).

U drugom dijelu daju se ostvarene investicije u nova stalna sredstva za 2008. godinu, tehnička struktura ostvarenih investicija u nova stalna sredstva u 2008. godini i ostvarene investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti (SKD).

Kod obrade ukupno ostvarenih investicija u 2008. godini po tehničkoj strukturi podaci, na nivou Kantona Sarajevo i Federaciji BiH data je komparacija sa prethodnom godinom.

Informacija je urađena na bazi Statističkog biltena br. 135, Bruto domaći proizvod i investicije u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2008. godinu, Federalnog zavoda za statistiku, koji je objavljen u januaru 2010. godine.

I ISPLATE ZA INVESTICIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

1. Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja

U toku 2008. godine vrijednost isplata za investicije, odnosno novčana ulaganja u stalna sredstva na području Kantona Sarajevo iznose 1.784,8 miliona KM, što je povećanje za 23% u odnosu na 2007. godinu.

U strukturi izvora finansiranja, u odnosu na 2007. godinu bilježi se povećanje isplata iz sredstava iz svih izvora u odnosu na prošlu godinu.

Tabela 1. Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja KS u 000 KM

Godina	Ukupno	Iz sopstvenih sredstava	Iz udruženih sredstava	Iskorišteni finansijski krediti	Finasijski lizing	Iz sredstava fondova i budžeta	Iz ostalih izvora
2008.	1.784.793	990.484	61.104	481.000	89.753	73.194	88.259
2007.	1.451.890	785.352	42.660	465.992	45.887	59.869	52.131
Index 08/07	123	126	143	103	196	122	169

Na području Federacije BiH vrijednost isplata za investicije u 2008. godini iznose 4.207,9 miliona KM što je povećanje za 19% u odnosu na 2007. godinu.

U strukturi izvora finansiranja povećano je učešće u svim izvorima, osim u izvorima finansijskih kredita i sredstava fondova i budžeta koji bilježe pad od 9%, i 23%.

Tabela 2. Isplate za investicije po osnovnim izvorima finansiranja Federacije Bosne i Hercegovine u 000 KM

Godina	Ukupno	Iz sopstvenih sredstava	Iz udruženih sredstava	Iskorišteni finansijski krediti	Finasijski lizing	Iz sredstava fondova i budžeta	Iz ostalih izvora
2008.	4.207.898	2.394.895	143.913	1.000.373	254.729	176.952	237.036
2007.	3.527.339	1.726.643	127.859	1.095.954	220.642	230.938	125.303
Index 08/07	119	139	113	91	115	77	189

U cjelini gledano, ukupne isplate za investicije su zabilježile porast i na području Kantona Sarajeva, i na području Federacije BiH (Graf 1.).

U strukturi isplata za investicije na području Kantona Sarajevo uočava se povećanje kod svih izvora finansiranja. Na području Federacije BiH došlo je do smanjenja izvora iz finansijskih kredita i iz sredstava fondova budžeta, a kod ostalih izvora došlo je do povećanja.

Graf 1.

U 2008. godini došlo je i do izmjena u učešću ukupnih isplata za investicije Kantona Sarajevo u isplatama Federacije BiH, kao i u pojedinim izvorima. Učešće ukupnih isplata Kantona se povećao sa 41,2% u 2007.godini na 42,4% u 2008. godini. U strukturi isplata smanjilo se učešće sopstvenih sredstava, finansijskog lizinga, sredstava i ostalih izvora, dok se povećalo učešće udruženih sredstava, finansijskih kredita i sredstava fondova u 2008. godini u odnosu na 2007. godinu.

Graf 2.

Tabela 3. Struktura isplata za investicije po osnovnim izvorima finansiranja KS i FBiH u %

Isplate za investicije	2008.			2007.		
	Učešće KS u FBiH %	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Učešće KS u FBiH %	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Ukupno	42,4	100,0	100,0	41,2	100,0	100,0
Iz sopstvenih izvora	41,4	55,5	56,9	45,5	54,1	49,0
Iz udruženih sredstava	42,5	3,4	3,4	33,4	2,9	3,6
Iskorišteni finansijski krediti	48,1	26,9	23,8	42,5	32,1	31,1
Iz sredstava finansijskog lizinga	35,2	5,0	6,1	42,5	3,2	6,3
Iz sredstava fondova	41,4	4,1	4,2	25,9	4,1	6,5
Iz ostalih izvora	37,2	4,9	5,6	41,6	3,6	3,6

U strukturi izvora finansiranja za investicije dominiraju isplate sopstvenih sredstava u 2008. godini, (amortizacija i sredstva za proširenje materijalne osnove rada) sa učešćem od 55,5 % na području Kantona Sarajevo, a sa 56,9 % na području Federacije BiH . Sredstva iz izvora iskorištenih finansijskih kredita učestvuju sa 26,9 % na području Kantona Sarajevo, a na području Federacije sa 23,8%.

Graf 3.

2. Isplate za investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti

Posmatrana struktura isplata za investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti u 2008. godini ukazuje da se preko 64% ukupnih isplata na području Kantona odnose na četiri područja djelatnosti: trgovina na veliko i malo (20,6%), saobraćaj i veze (14,8%), prerađivačka industrija (14,8%) i poslovanje nekretninama, poslovne usluge 14,1%. U odnosu na 2007. godinu u strukturi isplata, učešće u trgovini na veliko i malo smanjeno je sa 24,0% na 20,6%. Istovremeno je došlo do povećanja učešća isplata za investicije u oblasti prerađivačke industrije sa 13,9% na 14,8%, i u oblasti poslovanja nekretninama, poslovne usluge sa 11,9% na 14,1%, itd.

Na nivou Federacije BiH ova struktura ukazuje da se preko 63% ukupnih isplata odnosi na četiri područja djelatnosti: trgovina na veliko i malo (20,5%), prerađivačka industrija (24,6%), saobraćaj i veze (10,3%) i javna uprava i odbrana (8,1%). U odnosu na učešće u 2007. godinu smanjenje učešća isplata u 2008. godini bilježi saobraćaj, skladištenje i veze sa 11,3% na 10,3 %, trgovina na veliko i malo sa 21,5% na 20,5%, prerađivačka industrija sa 25,4% na 24,6%, i u oblasti javne uprave i odbrane sa 10,1% na 8,1% itd.

Sa stanovišta učešća isplata za investicije Kantona Sarajevo u isplatama iz Federacije BiH uočava se 79,2% učešća u oblasti poslovanja nekretninama, poslovnim uslugama, na području djelatnosti finansijskog posredovanja, 71,9%, u oblasti ugostiteljstva 63,9% u oblasti saobraćaja, skladištenja i veza, 60,8%, u području djelatnosti snadbjevanje energijom, plinom i vodom, 56,0% itd.

Ukupno učešće isplata za investicije Kantona Sarajevo u Federaciji BiH povećano je sa 41,2% u 2007. god. na 42,4% u 2008. god.

Tabela 4. Struktura isplata za investicije KS i Federacije BiH u 2008. po SKD

Područje Djelatnosti SKD	000 KM		u %		
	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Učešće KS u FBiH
Pravna lica	1.779.800	4.152.177	99,7	98,7	42,9
A	4.587	45.231	0,3	1,1	10,1
B		1.356	0,0	0,0	0,0
C	7.666	56.855	0,4	1,4	13,5
D	263.589	1.035.603	14,8	24,6	25,5
E	110.397	196.984	6,2	4,7	56,0
F	81.005	277.161	4,5	6,6	29,2
G	367.526	861.300	20,6	20,5	42,7
H	39.204	61.314	2,2	1,5	63,9
I	263.313	433.211	14,8	10,3	60,8
J	163.831	227.717	9,2	5,4	71,9
K	252.026	318.259	14,1	7,6	79,2
L	132.692	342.898	7,4	8,1	38,7
M	12.991	48.432	0,7	1,2	26,8
N	33.346	148.812	1,9	3,5	22,4
O	57.628	97.043	3,2	2,3	59,4
Polj. gazdinstva	4.993	55.721	0,3	1,3	9,0
Ukupno	1.784.793	4.207.898	100,0	100,0	42,4

Poljoprivredna gazdinstva u ukupnim isplatama za investicije u Federaciji BiH učestvuju sa 1,3%, a njihovo učešće u ukupnim investicijama Kantona Sarajevo je 0,3%.

Tabela 5. Struktura isplata za investicije KS i Federacije BiH u 2007. godini po SKD

Područje djelatnosti SKD	000 KM		u %		
	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Učešće KS u FBIH
Pravna lica	1.447.251	3.478.499	99,7	98,6	41,6
A	6.646	36.973	0,5	1,0	18,0
B		605	0,0	0,0	0,0
C	9.796	81.141	0,7	2,3	12,1
D	202.075	895.276	13,9	25,4	22,6
E	132.917	197.090	9,2	5,6	67,4
F	46.538	171.436	3,2	4,9	27,1
G	348.101	757.242	24,0	21,5	46,0
H	25.562	45.269	1,8	1,3	56,5
I	216.522	398.889	14,9	11,3	54,3
J	107.731	134.766	7,4	3,8	79,9
K	172.218	237.710	11,9	6,7	72,4
L	108.936	355.083	7,5	10,1	30,7
M	11.096	30.506	0,8	0,9	36,4
N	18.293	58.779	1,3	1,7	31,1
O	40.819	77.734	2,8	2,2	52,5
Polj. gazdinstva	4.639	48.840	0,3	1,4	9,5
Ukupno	1.451.890	3.527.339	100,0	100,0	41,2

Tabela 6. Isplate za investicije KS u 2008.

u 000 KM

Djelatnost investitora SKD	Izvori sredstava						Ukupno
	Sopstvena sredstva	Udružena sredstva	Iskorišteni finansijski krediti	Finansijski lizing	Iz fondova i budžeta	Ostali izvori	
Pravna lica	988.675	62.104	477.846	89.754	73.194	88.228	1.779.801
A	2.404		1.607		357	219	4.587
B							0
C	6055		833	778			7.666
D	115.747	1.444	113.680	30.698	57	1.963	263.589
E	79.490	824	8.514		9.301	12.268	110.397
F	48.483	375	24.978	7.028	34	107	81.005
G	206.906	8.791	108.608	23.570	295	19.356	367.526
H	6.184	14.625	16.545	137	1.463	250	39.204
I	174.403	5.847	52.444	7.076	1	23.542	263.313
J	140.760		12.777	134	18	142	153.831
K	55.620	25.519	126.153	18.798	22.552	3.384	252.026
L	114.046		1	19	10.617	8.009	132.692
M	5.381	147	3	11	5.561	1.888	12.991
N	7.594	45	18	323	11.785	13.581	33.346
O	25.602	4.487	11.685	1.182	11.153	3.519	57.628
Polj. gazdinstva	1.809		3.154			30	4.993
Ukupno	990.484	62.104	481.000	89.754	73.194	88.258	1.784.794

Analiza novčanih ulaganja u stalna sredstva prema djelatnostima investitora Kantona Sarajevo ukazuje na slijedeće:

- Preko 64% ukupnih isplata finansirali su investitori sa četiri područja djelatnosti trgovine na veliko i malo (20,6%), saobraćaja, skladištenja i veza (14,8%), prerađivačke industrije (14,8%) , poslovanje nekretninama, poslovne usluge (14,1%) (Graf 4.);
- U ukupnim sopstvenim izvorima finansiranja najznačajniji su investitori sa područja djelatnosti trgovine na veliko i malo (20,9%), saobraćaja, skladištenja i veza (17,6%), finansijsko posredovanje (14,2%), prerađivačke industrije (11,7%) itd;
- U ukupnim isplatama iz udruženih sredstava najznačajni su investitori sa područja poslovanje nekretninama, poslovne usluge (41,1%), ugostiteljstvo (23,5%), trgovine na veliko i malo (14,2%), saobraćaja, skladištenja i veza (9,4%), itd.
- U ukupnim isplatama iz finansijskih kredita najznačajni su investitori sa područja poslovanje nekretninama, poslovne usluge (26,2%), prerađivačke industrije (23,6%), trgovine na veliko i malo (22,6%), saobraćaja, skladištenja i veza (10,9%), itd.
- U ukupnim isplatama iz finansijskog lizinga najznačajniji su investitori sa područja prerađivačke industrije (34,2%), trgovine na veliko i malo (26,3%), poslovanje nekretninama, poslovne usluge (20,9%), saobraćaja, skladištenja i veza (7,9%), itd.
- U ukupnim isplatama iz fondova i budžeta najznačajniji su investitori sa područja poslovanje nekretninama, poslovne usluge (30,8%), zdravstvena i socijalna zaštita (16,1%), javna uprava i odbrana (14,5%), snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom sa (12,7%) itd.
- U ukupnim isplatama iz ostalih izvora najznačajniji su investitori sa područja saobraćaja, skladištenja i veza (26,7%), trgovine na veliko i malo (21,9%), zdravstvena i socijalna zaštita (15,4%), snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom (13,9%) itd.

Tabela 7. Struktura isplata za investicije KS u 2008. prema SKD u %

Djelatnost investitora SKD	Izvori sredstava						Ukupno
	Sopstvena sredstva	Udružena sredstva	Iskorišteni finansijski krediti	Finansijski lizing	Iz fondova i budžeta	Ostali izvori	
Pravna lica	99,8	100,0	99,3	100,0	100,0	100,0	99,7
A	0,2	0,0	0,3	0,0	0,5	0,2	0,3
B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C	0,6	0,0	0,2	0,9	0,0	0,0	0,4
D	11,7	2,3	23,6	34,2	0,1	2,2	14,8
E	8,0	1,3	1,8	0,0	12,7	13,9	6,2
F	4,9	0,6	5,2	7,8	0,0	0,1	4,5
G	20,9	14,2	22,6	26,3	0,4	21,9	20,6
H	0,6	23,5	3,4	0,2	2,0	0,3	2,2
I	17,6	9,4	10,9	7,9	0,0	26,7	14,8
J	14,2	0,0	2,7	0,1	0,0	0,2	8,6
K	5,6	41,1	26,2	20,9	30,8	3,8	14,1
L	11,5	0,0	0,0	0,0	14,5	9,1	7,4
M	0,5	0,2	0,0	0,0	7,6	2,1	0,7
N	0,8	0,1	0,0	0,4	16,1	15,4	1,9
O	2,6	7,2	2,4	1,3	15,2	4,0	3,2
Polj. gazdinstva	0,2	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,3
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Graf 4.

Struktura isplata za investicije prema izvorima financiranja i djelatnosti, koja je data u Tabeli 8., upućuje na slijedeće:

- isplate iz sopstvenih sredstva, dakle sredstva amortizacije i sredstava za proširenje materijalne osnove rada, učestvuju sa 55,5% u ukupnim isplatama.
- kod investitora iz područja finansijskog posredovanja 91,5%, javna uprava i odbrana 85,9%, rudarstvo 79,0%, snadbjevanje električnom energijom, plinom i vodom 72,0% %, itd. dominiraju isplate iz sopstvenih sredstava
- poljoprivredna gazdinstva investirala su 36,2% iz vlastitih izvora;
- isplate iz udruženih sredstava imaju značajno učešće u oblasti ugostiteljstva 37,3% itd;
- isplate iz iskorištenih finansijskih kredita imaju značajno učešće u oblasti poslovanja nekretninama, poslovne usluge 50,1% prerađivačka industrija 43,1%, ugostiteljstva 42,2% itd;
- isplate iz fondova i budžeta imaju značajno učešće u ukupnim isplatama investitora u oblasti obrazovanja 42,8%, zdravstvene i socijalne zaštite 35,3%, itd;
- isplate iz ostalih izvora finansiranja imaju značajno učešće u ukupnim isplatama investitora u oblasti zdravstvena i socijalna zaštita 40,7%, obrazovanja (14,5 %), itd.

Tabela 8. Struktura isplata za investicije prema izvorima i SKD u 2008. u %

Djelatnost investitora SKD	Izvori sredstava						Ukupno
	Sopstvena sredstva	Udružena sredstva	Iskorišteni finansijski krediti	Finansijski lizing	Iz fondova i budžeta	Ostali izvori	
Pravna lica	55,5	3,5	26,8	5,0	4,1	5,0	100,0
A	52,4	0,0	35,0	0,0	7,8	4,8	100,0
B							
C	79,0	0,0	10,9	10,1	0,0	0,0	100,0
D	43,9	0,5	43,1	11,6	0,0	0,7	100,0
E	72,0	0,7	7,7	0,0	8,4	11,1	100,0
F	59,9	0,5	30,8	8,7	0,0	0,1	100,0
G	56,3	2,4	29,6	6,4	0,1	5,3	100,0
H	15,8	37,3	42,2	0,3	3,7	0,6	100,0
I	66,2	2,2	19,9	2,7	0,0	8,9	100,0
J	91,5	0,0	8,3	0,1	0,0	0,1	100,0
K	22,1	10,1	50,1	7,5	8,9	1,3	100,0
L	85,9	0,0	0,0	0,0	8,0	6,0	100,0
M	41,4	1,1	0,0	0,1	42,8	14,5	100,0
N	22,8	0,1	0,1	1,0	35,3	40,7	100,0
O	44,4	7,8	20,3	2,1	19,4	6,1	100,0
Polj. gazdinstva	36,2	0,0	63,2	0,0	0,0	0,6	100,0
Ukupno	55,5	3,5	26,9	5,0	4,1	4,9	100,0

II OSTVARENE INVESTICIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

1. Ostvarene investicije po tehničkoj strukturi

Ostvarene investicije prikupljene su i obrađene putem obrasca INV-01 za 2008. godinu.

Podaci o ostvarenim investicijama iskazuju se kao ukupno ostvarene investicije i ostvarene investicije u nova stalna sredstva.

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost fizički realizovane izgradnje, izrade ili nabavke novih i polovnih/rabljenih stalnih sredstava tokom godine bez obzira na to jesu li završene i je li izvršena njihova isplata.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva odnose se na onaj dio stalnih sredstava koji je nabavljen neposredno od izvođača građevinskih radova, odnosno proizvođača opreme ili proizveden u vlastitoj režiji, odnosno ona investicijska dobra koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara. Ovdje se uključuje i polovna/rabljena oprema nabavljena u inostranstvu budući da izravno utiče na porast nacionalnog bogatstva u zemlji. Ostala polovna sredstva nisu uključena u ostvarene investicije u nova sredstva. U nabavku novih stalnih sredstava svrstavaju se i investicije u veća poboljšanja postojećih stalnih sredstava.

U skladu sa metodologijom stalna sredstva grupisana su u dvije osnovne grupe: materijalna stalna sredstva i nematerijalna stalna sredstva. U ostvarene investicije u nova stalna sredstva uključeni su troškovi prijenosa vlasništva zemljišta.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 2008. godini na području Kantona Sarajevo iznose 1.499,9 miliona KM, što je povećanje za 28% u odnosu na 2007. godinu.

Tehnička struktura ostvarenih investicija ukazuje da je do povećanja došlo u svim kategorijama, osim u kategoriji nematerijalna stalna sredstva gdje je zabilježeno smanjenje od 40%.

Tabela 9. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi KS

u 000 KM

Godina	Ukupno	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta
		Građevinski radovi	Srojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva		
2008.	1.499.931	797.119	641.627	3.460	54.713	3.013
2007.	1.170.736	553.690	521.778	2.883	90.764	1.621
Index 08/07	128	144	123	120	60	186

Na području Federacije BiH vrijednost ostvarenih investicija u nova stalna sredstva u 2008. godini iznosi 3.975,0 miliona KM, što je povećanje za 20% u odnosu na 2007. godinu

Tehnička struktura ostvarenih investicija ukazuje da je do povećanja došlo u svim kategorijama, osim u kategoriji troškovi prijenosa vlasništva zemljišta gdje je zabilježeno smanjenje od 14%.

Tabela 10. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Federacije BiH u 000 KM

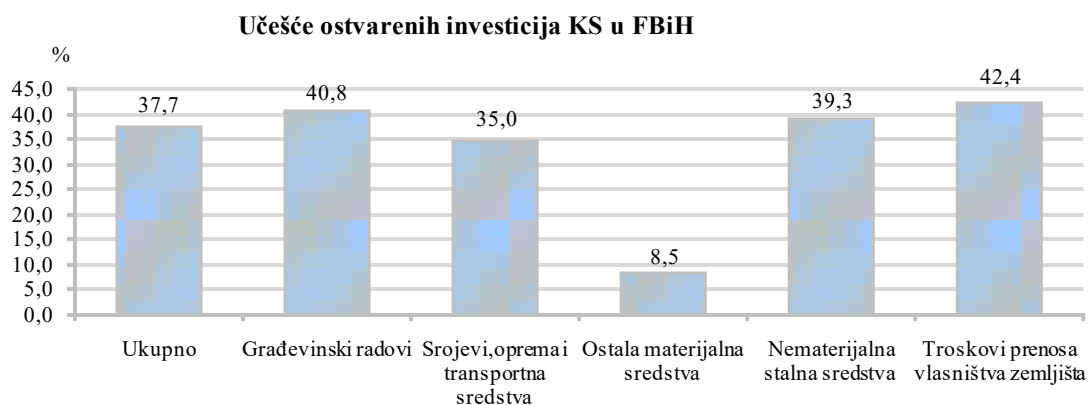
Godina	Ukupno	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta
		Građevinski radovi	Srojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva		
2008.	3.975.009	1.954.677	1.833.618	40.507	139.107	7.100
2007.	3.304.488	1.518.735	1.618.521	33.865	125.143	8.224
Index 08/07	120	129	113	120	111	86

Učešće ukupno ostvarenih investicija u nova stalna sredstva Kantona Sarajevo u Federaciji iznosi 37,7% u 2008. godini. Ostvarene investicije u građevinske radove i opremu na području Kantona Sarajevo učestvuju sa 40,8%, odnosno 35,0% u ukupnim ostvarenim investicijama u Federaciji BiH. U strukturi ostvarenih investicija najveće učešće imaju troškovi prijenosa vlasništva zemljišta 42,4 %, a najmanje ostala materijalna stalna sredstva 8,5%.

U 2008. godini ostvarene investicije u opremu učestvuju sa 42,8% u ukupno ostvarenim investicijama na području Kantona Sarajevo, a na području Federacije BiH sa 46,1%. Učešće ostvarenih investicija u građevinske radove je 53,1% u ukupnim investicijama na području Kantona Sarajevo, a 49,2% na području Federacije BiH.

Tabela 11. Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi KS i FBiH u %

Ostvarene investicije	2008.			2007.		
	Učešće KS u FBiH %	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Učešće KS u FBiH %	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Ukupno	37,7	100,0	100,0	35,4	100,0	100,0
Građevinski radovi	40,8	53,1	49,2	36,5	47,3	46,0
Srojevi, oprema i transportna sredstva	35,0	42,8	46,1	32,2	44,6	49,0
Ostala materijalna sredstva	8,5	0,2	1,0	8,5	0,2	1,0
Nematerijalna stalna sredstva	39,3	3,6	3,5	72,5	7,8	3,8
Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	42,4	0,2	0,2	19,7	0,1	0,2

Graf 5.

2. Ostvarene investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti

Sa stanovišta namjene ulaganja, na području Kantona Sarajevo, u 2008. godini preko 60% ukupno ostvarenih investicija uloženo je u slijedeća područja: trgovina na veliko i malo (18,5%), saobraćaj, skladištenje i veze (15,2%) prerađivačka industrija (13,3%), i poslovanje nekretninama, poslovne usluge (13,3%).

U 2007. godini ukupne ostvarene investicije u ove djelatnosti na području Kantona Sarajevo iznosile su preko 65%.

Na području Federacije BiH u 2008. godini preko 67% ukupno ostvarenih investicija realizovano je u prerađivačkoj industriji (23,4%), trgovini na veliko i malo (18,9%), građevinarstvu (14,1%), saobraćaju i skladištenju i vezama (9,9%). Dakle, uglavnom, iste djelatnosti koje generišu investicije na području Kantona Sarajevo.

U 2007 godini ukupne ostvarene investicije u ove djelatnosti na području Federacije BiH iznosile su preko 68%.

U 2008. godini značajno je učešće Kantona Sarajevo u Federaciji BiH u skoro svim djelatnostima. Najveće učešće je u djelatnostima: poslovanje nekretninama, poslovne usluge 84,3%, ugostiteljske usluge 63,4%, finansijsko posredovanje 62,3%, saobraćaju i skladištenju i vezama 58,0%, javna uprava i odbrana 57,9%, itd., a najmanje u djelatnosti rudarstva 7,8%, poljoprivreda, lov i šumarstvo 13,3% itd.

Tabela 12. Struktura ostvarenih investicija KS i Federacije BiH u 2008. po SKD

Područje djelatnosti SKD	u 000 KM			u %	
	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Učešće KS u FBiH
Pravna lica	1.494.938	3.919.288	99,7	98,6	38,1
A	5.482	41.138	0,4	1,0	13,3
B		1.385	0,0	0,0	0,0
C	5.145	65.748	0,3	1,7	7,8
D	200.237	928.617	13,3	23,4	21,6
E	40.841	229.364	2,7	5,8	17,8
F	186.835	561.639	12,5	14,1	33,3
G	278.223	750.021	18,5	18,9	37,1
H	38.802	61.201	2,6	1,5	63,4
I	228.442	394.066	15,2	9,9	58,0
J	112.925	181.280	7,5	4,6	62,3
K	199.626	236.727	13,3	6,0	84,3
L	84.804	146.349	5,7	3,7	57,9
M	23.990	60.172	1,6	1,5	39,9
N	33.652	151.880	2,2	3,8	22,2
O	55.934	109.701	3,7	2,8	51,0
Polj. gazdinstva	4.993	55.721	0,3	1,4	9,0
Ukupno	1.499.931	3.975.009	100,0	100,0	37,7

Ulaganja u poljoprivredna gazdinstva u ukupno ostvarenim investicijama u 2008. godini imaju učešće na području Federacije BiH od 1,4%, a Kantonu Sarajevo učestvuje sa 0,3%.

Analiza strukture ovih ulaganja ukazuje na slijedeće:

- od ukupno ostvarenih ulaganja u iznosu od 1.499,9 miliona KM, preko 60% odnosno 906,8 miliona KM odnosi se na područje djelatnosti: trgovina na veliko i malo (18,5%), saobraćaj, skladištenje i veze (15,2%), prerađivačka industrija (13,3%) i poslovanje nekretninama, poslovne usluge (13,3%);
- od ukupno ostvarenih investicija u građevinske radove u iznosu od 797,1 miliona KM, preko 66%, uloženo je u trgovinu na veliko i malo (19,5%), građevinarstvo (18,7%), poslovanje nekretninama, poslovne usluge (17,6%), prerađivačku industriju (10,1%);
- u ukupnim ulaganjima u opremu u iznosu 458,1 miliona KM, preko 71%, odnosi se na saobraćaj, skladištenje i veze (27,8%), prerađivačku industriju (17,7%), trgovina na veliko i malo (17,5%) i poslovanje nekretninama, poslovne usluge (8,3%);
- u ulaganjima u nematerijalna stalna sredstva najviše participiraju ulaganja u oblast javna uprava i odbrana 18,0% saobraćaj, skladištenje i veze 15,4%, trgovinu na veliko i malo 15,0%, poslovanje nekretninama, poslovne usluge (11,1%), itd.

**Tabela 13. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva
KS prema SKD u 2008. po tehničkoj strukturi**

u 000 KM

Namjena ulaganja SKD	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	Ukupno
	Građevinski radovi	Srojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva			
Pravna lica	796.169	640.675	368	54.713	3.013	1.494.938
A	3.290	1.901	234	57		5.482
B						0
C	3.102	2.043				5.145
D	80.868	113.853		5.315	201	200.237
E	21.466	14.365		5.006	4	40.841
F	149.310	35.866		1.393	266	186.835
G	155.548	112.338	9	8.217	2.111	278.223
H	33.996	4.679	4	111	12	38.802
I	41.294	178.392		8.433	323	228.442
J	69.328	38.222		5.375		112.925
K	139.984	53.512		6.079	51	199.626
L	29.319	45.631	8	9.845	1	84.804
M	16.609	7.056	2	323		23.990
N	17.968	15.440	30	208	6	33.652
O	34.087	17.377	81	4.351	38	55.934
Polj. gazdinstva						0
Ukupno	949	953	3.091			4.993

Tabela 14. Struktura ostvarenih investicija u nova stalna sredstva KS prema SKD u 2008. u %

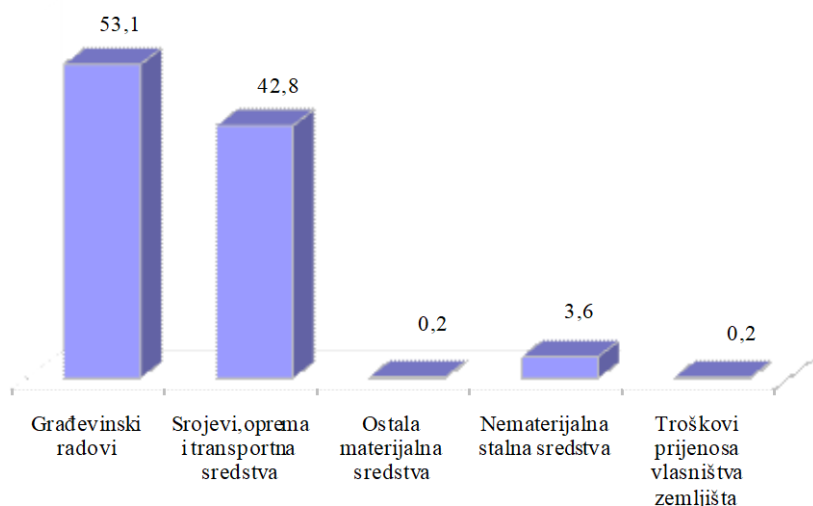
Namjena ulaganja SKD	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	Ukupno
	Građevinski radovi	Srojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva			
Pravna lica	99,9	99,9	10,6	100,0	100,0	99,7
A	0,4	0,3	6,8	0,1	0,0	0,4
B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
D	10,1	17,7	0,0	9,7	6,7	13,3
E	2,7	2,2	0,0	9,1	0,1	2,7
F	18,7	5,6	0,0	2,5	8,8	12,5
G	19,5	17,5	0,3	15,0	70,1	18,5
H	4,3	0,7	0,1	0,2	0,4	2,6
I	5,2	27,8	0,0	15,4	10,7	15,2
J	8,7	6,0	0,0	9,8	0,0	7,5
K	17,6	8,3	0,0	11,1	1,7	13,3
L	3,7	7,1	0,2	18,0	0,0	5,7
M	2,1	1,1	0,1	0,6	0,0	1,6
N	2,3	2,4	0,9	0,4	0,2	2,2
O	4,3	2,7	2,3	8,0	1,3	3,7
Polj. gazdinstva	0,1	0,1	89,4	0,0	0,0	0,3
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Graf 6.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva prema tehničkoj strukturi i djelatnostima daju se u Tabeli 15. i upućuju na slijedeće:

- od ukupno ostvarenih investicija, na građevinske radove odnosi se 53,1%, a opremu 42,8%;
- najveći dio ulaganja u građevinske radove odnosi se na djelatnosti ugostiteljstva (87,6%), građevinarstvo 79,9%, poslovanje nekretninama, poslovne usluge (70,1%), obrazovanje (69,2%), itd;
- ulaganje u opremu je najviše zastupljeno u oblastima saobraćaj, skladištenje i veze (78,1%), prerađivačka industrija (56,9%), javna uprava i odbrana (53,8%), zdravstvene i socijalne zaštite (45,9%), itd;
- ulaganja u nematerijalna stalna sredstva najviše participiraju ulaganja u snadbjevanjem energijom, plinom i vodom (12,3%), javna uprava i odbrana (11,6%), itd.

Tehnička struktura ostvarenih investicija u 2008.

Graf 7.

Tabela 15. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva KS prema tehničkoj strukturi u 2008. u %

Namjena ulaganja SKD	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	Ukupno
	Građevinski radovi	Srojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva			
Pravna lica	53,3	42,9	0,0	3,7	0,2	100,0
A	60,0	34,7	4,3	1,0	0,0	100,0
B						
C	60,3	39,7	0,0	0,0	0,0	100,0
D	40,4	56,9	0,0	2,7	0,1	100,0
E	52,6	35,2	0,0	12,3	0,0	100,0
F	79,9	19,2	0,0	0,7	0,1	100,0
G	55,9	40,4	0,0	3,0	0,8	100,0
H	87,6	12,1	0,0	0,3	0,0	100,0
I	18,1	78,1	0,0	3,7	0,1	100,0
J	61,4	33,8	0,0	4,8	0,0	100,0
K	70,1	26,8	0,0	3,0	0,0	100,0
L	34,6	53,8	0,0	11,6	0,0	100,0
M	69,2	29,4	0,0	1,3	0,0	100,0
N	53,4	45,9	0,1	0,6	0,0	100,0
O	60,9	31,1				100,0
Polj. gazdinstva	19,0	19,1	61,9	0,0	0,0	100,0
Ukupno	53,1	42,8	0,2	3,6	0,2	100,0

REZIME

- U toku 2008. godine isplate investicija na području Kantona Sarajevo iznose 1.784,8 miliona KM, što je 42,4% ukupnih isplata Federacije BiH. U odnosu na 2007. godinu došlo je do povećanja isplata za investicije na području Kantona Sarajevo za 23%, a na području Federacije BiH za 19%.
- U strukturi izvora finansiranja dominiraju isplate za investicije u 2008. godini, sopstvena sredstva (amortizacija i sredstva za proširenje materijalne osnove rada) sa učešćem od 55,5% na području Kantona Sarajevo, a sa 56,9% na području Federacije BiH. Sredstva iz izvora iskorištenih finansijskih kredita učestvuju sa 26,9% na području Kantona Sarajevo, a na području Federacije sa 23,8%.
- Struktura isplata za investicije prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti u 2008. godini ukazuje da se preko 64% ukupnih isplata na području Kantona Sarajevo odnosi na četiri područja djelatnosti: trgovina na veliko i malo (20,6%), saobraćaj, skladištenje i veze (14,8%), prerađivačka industrija (14,8%) i poslovanje nekretninama, poslovne usluge 14,1%. Učešće isplata Kantona Sarajevo u isplatama Federacije BiH iznos preko 42% i najveće učešće je na području poslovanje nekretninama, poslovne usluge 79,2%, finansijsko posredovanje 71,9%, ugostiteljstvo 63,9%, saobraćaj, skladištenje i veze 60,8% itd.
- Vrijednost efektivno izvršene izgradnje objekata i nabavke opreme i ostalog u 2008. godini na području Kantona Sarajevo iznosi 1.499,9 miliona KM, odnosno preko 37% vrijednosti ostvarenih investicija Federacije BiH.
- U ukupnim ostvarenim investicijama u nova stalna sredstva građevinski radovi učestvuju sa 53,1% na području Kantona Sarajevo, a na području Federacije BiH sa 49,2%, oprema učestvuje sa 42,8% na području Kantona Sarajevo, a na području Federacije sa 46,1%.
- Sa stanovišta namjene ulaganja, preko 60% ukupno ostvarenih investicija Kantona Sarajevo uloženo je u slijedeća područja: trgovina na veliko i malo (18,5%), saobraćaj, skladištenje i veze (15,2%), prerađivačka industrija (13,3%), i poslovanje nekretninama, poslovne usluge (13,3%). U 2008. godini sa stanovišta namjene, ostvarene investicije u Kantonu Sarajevo učestvuju preko 38% u Federaciji BiH, a značajno učešće imaju sledeće djelatnosti: poslovanje nekretninama i poslovne usluge 84,3%, ugostiteljstvo 63,4%, finansijsko posredovanje 62,3%, saobraćaj, skladištenje i veze 58,0%, javna uprava i odbrana 57,9 % itd. Najmanje učešće je u djelatnostima rudarstvu 7,8%, poljoprivreda, lov i šumarstvo 13,3%, itd.

Izvori:

- ❑ Bruto domaći proizvod i investicije u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2008. godinu, Statistički bilten 135. Federalni zavod za statistiku, Sarajevo, decembar 2009. godine.
- ❑ Informacija o investicijama na području Kantona Sarajevo u 2007.godini, Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, Sarajevo, februar 2009.
- ❑ Bruto domaći proizvod i investicije Federacije Bosne i Hercegovine za 2007. godinu, Statistički bilten 120. Federalni zavod za statistiku, Sarajevo, novembar 2008. godine.